

XI. ZÁVĚREČNÁ VYHODNOCENÍ

Z románů Iva Andriće **Na Drini ćuprija** a Milorada Paviće **Hazarski rečnik**, jejich českých překladů Milady Nedvědové **Most na Drině**, resp. Stanislavy Sýkorové **Chazarský slovník** a jejich bulharských překladů Lilije Kackovové **Mostät na Drina**, resp. Christiany Vasilevové **Chazarski rečnik** jsme analyzovali celkem **585** (204 Andrićových a 381 Pavićových) srbských originálových, českých překladových a bulharských překladových frazeologických jednotek nebo jejich neidiomatických opisů (v poměru 195 srb. [68 IA + 127 MP] : 195 čes. : 195 bulh.).

XI.1. Závěrečné vyhodnocení frazeotvorných bází

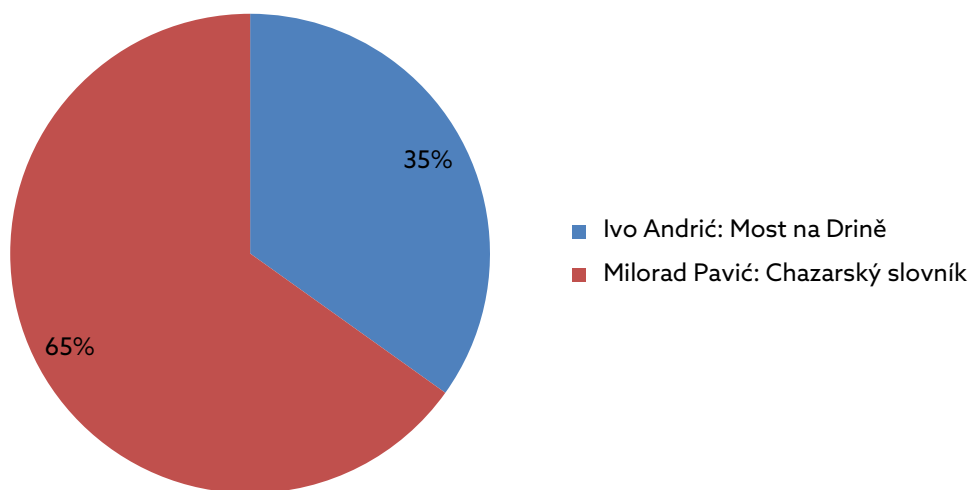
Z celkového počtu 195 excerpovaných frazémů náleží **79** (tj. 40,5%) frazeotvorné bázi „**člověk, lidské tělo**“. Druhou velkou skupinu tvoří až oblast dalších frazémů s klíčovým komponentem konkrétním a frazémů z oblasti her, závodů a soutěží – do této skupiny bylo celkem zařazeno 46 jednotek (tj. 23,6%), avšak je třeba mít na zřeteli, že se zde jedná o seskupení většího množství slaběji obsazených frazeotvorných bází, z něhož nejpočetnější je skupina „**nejrůznější předměty a věci**“ (**13**, tj. 6,7%). 24 jednotek (tj. 12,3%) obsahuje třetí nejpočetnější skupina – takéž heterogenní oblast dalších frazémů s klíčovým komponentem abstraktním, v níž hraje prim frazeotvorná báze „**čas, denní/roční období apod.**“ s počtem **14** jednotek (tj. 7,2%). Druhou nejpočetnější homogenní frazeotvornou bází je tak až skupina frazémů **faunických (zoologických)**, kterých bylo shromážděno **19** (tj. 9,7%). Více než deset shromážděných jednotek ještě náleží frazeotvorné bázi „**neživá příroda**“ – frazémů v této skupině je **12** (tj. 6,2%). Ostatní frazeotvorné báze jsou již zastoupeny počtem jednotek nižším než deset – dvě skupiny tvoří

v naší práci samostatnou kapitolu, jelikož jsou to skupiny velice výrazné: báze „**mytologie a nadpřirozeno**“ (9 jednotek, tj. 4,6%) a báze frazémů **flórických (botanických – pouhých 6 jednotek, tj. 3,1%)**. Podobný počet jednotek vykazují ještě báze „**práce, obchod**“ (8, tj. 4,1%), „**vojenství, fyzický boj**“ (8, tj. 4,1%), „**potraviný**“ (7, tj. 3,6%), „**hra, závod, soutěž**“ (6, tj. 3,1%) a „**numeralia, počet, míra apod.**“ (6, tj. 3,1%).

Motivace, oblast původu:

Jednou z oblastí původu mnoha frazémů jsou biblické texty. **Písmem svatým** bylo v našem výběru prokazatelně motivováno **14** frazeologických jednotek. Více než třetina z nich (5) náleží frazeotvorné bázi „člověk, lidské tělo“: *postati drugi čovek, paziti nešto kao oko u glavi, sklanjati oči pred istinom, okretati leđa nečemu* a *Reč postade meso*. Z báze „neživá příroda“ mají biblický původ 3 jednotky: *nebeska vatra, stajati skamenjen* a *čekati kao okamenjen*. Další bazové skupiny jsou už zastoupeny pouze jednou nebo dvěma jednotkami: *nositi svoj krst* a *biti razapet kao na krstu* (báze „nejrůznější předměty a věci“), *oštar kao mač s obje strane oštar* (báze „vojenství, fyzický boj“), *izgubiti hlebac* (báze „potraviný“), *gorak kao pelen* (báze „flóra“) a *za vike vikova* (báze „čas, denní/roční období apod.“). Za pozornost stojí, že biblického původu není žádná excerpovaná jednotka z báze „mytologie, nadpřirozeno“ – jistým hyperbolickým vysvětlením by snad mohlo být přísloví, že „pod svícnem bývá největší tma“...

Podíl obou románů na celkovém počtu excerpovaných jednotek

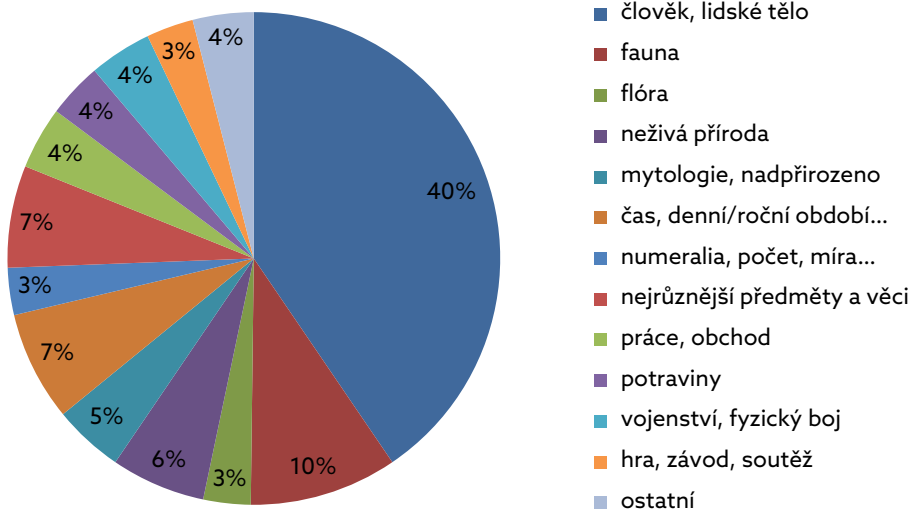
V **antické** mytologii leží původ frazému *nositi kamen kao Sizif*, frazém *nevidljivo venac pobedniku* představuje aktualizaci antického frazému *lororov venac* a kořeny v antice má i autorská parémie *svi putevi vode u Palestinu, nijedan iz nje*. **Literárním** dílem je motivován frazém *mačem i knjigom*.

Formální podskupiny jednotlivých frazeotvornýchází podle klíčových komponentů:

Nejvyšší podíl na celkovém počtu jednotek z nejpočetnější frazeotvorné báze „**člověk, lidské tělo**“ mají frazémy s klíčovým komponentem z oblasti *hlavy* (24 – *glava, oko, jezik, uši, lice*) a s odstupem ještě frazémy s klíčovým komponentem z oblasti *končetin* (12 – *ruka, prst, noga, koleno...*), z oblasti *trupu* (10 – *srce, guša, leđa, sisa, materica*) a z oblasti *verbální a jiných somatických jevů a stavů* (10 – *zvižduk, glad, žed, suze...*). Počet frazémů v ostatních oblastech je nižší než 10.

U frazémů z báze „**fauna**“ jsme se nejprve soustředili na výskyt vlastního rodového jména živočicha – to se v 19 frazeologických jednotkách vyskytlo 10x: 2x *pas* a 1x *mačka, konj, delić, kobac, zmija, mrav, moljac* a *buva*. 7 frazémů obsahovalo druhotné označení živočicha odrážející buď pohlaví nebo stáří; 2x se přitom vyskytlo označení mláďat – kura (*pile, pilic*) a psa (*kuče, štenad*), 1x pak *vo, kokoš* a *golubica* akcentující faktor pohlaví. 3 frazémy obsahovaly hyperonymum vyššího stupně zobecnění, kterým byla bez výjimky *riba*. Pouze 1x byl zachycen výrazu spjatého s určitými biologickými procesy – *jaje*. A rovněž pouze v 1 frazému se vyskytlo přídatné jméno odvozené z označení živočicha: *paski*.

Frazeotvorné báze

Při analogickém posouzení frazémů z báze „**flóra**“ bylo vlastní rodové jméno rostliny explicitně přítomno ve 2 frazémech – byly to výrazy *lipa* a *pelen*, u 1 frazému pak implicitně (*lovor* v *nevidljiv venac pobedniku*). Ve 2 frazémech se vyskytl název plodu – *šipak* a *jabuka*. 1 frazém obsahoval výraz označující část rostliny – *izdanak*.

Z jednotlivých komponentů frazémů z báze „**neživá příroda**“ byl nejvíce zastoupen *kamen* a jeho deriváty (3x) a *sneg* (2x). Překvapí nepřítomnost frazémů s komponentem *voda*, to ovšem vnímáme spíše jako náhodu, nikoliv jako důkaz případné objektivně slabé frekvence výskytu tohoto komponentu ve frazémech.

Podíváme-li se na frazémy z báze „**mytologie, nadpřirozeno**“, tak z hlediska zastoupení zásadních mytologických bytostí představujících absolutní dobro (*bůh*) v kontrastu s absolutním zlem (*děbel*) zjišťujeme, že v srbských originálech se mezi shromážděnými příklady neobjevilo pojmenování těchto bytostí ani jednou, de-substantivum *božji* se však vyskytlo hned 3x, přičemž v jednom případě byl příslušný frazém jak českou, tak i bulharskou překladatelkou přeložen pomocí sémantického ekvivalentu obsahujícího substantivum (čes. *Pánbůh*; bulh. *bog*).

Jednotlivé frazeotvorné báze v rámci kapitoly ostatních frazeologických jednotek s klíčovým komponentem abstraktním dala co do klíčových komponentů následující výsledky: v rámci báze „**čas, denní/roční období apod.**“ jsme zaznamenali jak výrazy velmi neurčitého charakteru pokud jde o časový úsek (*vreme, doba, vek, istorija, budućnost*), tak i výrazy přesnější, ale zabírající poměrně rozsáhlý časový úsek (*godine*) a samozřejmě i výrazy s významem zcela zřetelného časového úseku (*dan, podne*). Frazémy s bází „**numeralia, počet, míra apod.**“ zahrnovaly kromě samotného hyperonyma *mera* též jednotku *pedalj*, z podoblasti početních úkonů a jiných s touto oblastí spjatých činností jsme zaznamenali výrazy *račun, rezultat* a *imenitelj*. Frazémy s bází „**život, smrt**“ obsahovaly očekávané výrazy *život* a *smrt*, v jednom případě též adjektivum *smrtonosan*.

Jednotlivé frazeotvorné báze v rámci kapitoly ostatních frazeologických jednotek s klíčovým komponentem konkrétním a z oblasti her, závodů a soutěží dala co do klíčových komponentů následující výsledky: v rámci báze „**nejrůznější předměty a věci**“ jsme zaznamenali pojmenování předmětů z různých oblastí lidského života, jako např. s domácností spojené *žica, uzica, britva, ključ*, s tradičním venkovským způsobem života v širokém smyslu související *ruda, kola*, s odíváním spjaté *nit, tur*, s religiozitou *krst*, s kulturou *pozornica*, se zkrášlováním lidského těla *minduša*. V rámci báze „**práce, obchod**“ mají specifickou pozici frazémy obsahující nominální sousloví tvořené substantivem *práce* a nějakým, většinou kvalifikačním adjektivem (např. *sumnjiva rabota, jalov posao, ćorava posla* atp.). Čeština sice rovněž nabízí podobné frazémy, avšak jejich používání není tolik rozšířené jako v srbštině a bulharštině, o čemž svědčí letmé porovnání českých překladů příslušných srbských frazémů s bulharskými. V rámci báze „**vojenství, fyzický boj**“ jsme zaznamenali výskyt nejvíce obecných pojmenování, některá z nich s konkrétnějším

významem (*rat, napad, ustanak*). Jiné frazémy ve své struktuře obsahovaly tzv. studené zbraně, tedy aktivní prostředky boje (*mač, sablja*), a zaznamenali jsme rovněž jeden komponent s významem obrany (*štit*) a jeden označující mučící prostředek (*kolac*). Báze „**potravin**“ z hlediska rozmanitosti klíčových komponentů nepřinesla nijak zvlášť zajímavou pestrost – klíčové komponenty byly spojeny zejména s pečivem, především chlebem (*hleb, kruh, pogača, mrva, kvasac*) a jednou se též vyskytlo hyperonymické pojmenování *hrana*. Frazémům z báze „**hra, závod, soutěž**“ dominovaly dva komponenty: jednak obecné pojmenování *igra*, které obvykle vystupovalo jako metaforické označení nějakého děje, přičemž subjekt vstupoval s tímto dějem do nejrůznějších vztahů, a jednak výraz *karte*, který se do frazeologie dostal díky analogickému vnímání různých životních situací se situacemi, které nastávají v průběhu karetních her. V bázi „**geografie**“ plnily prakticky totožnou úlohu komponenty *ostrvo* a *oaza*, jež představují metaforu nějakého omezeného prostoru, který se od svého okolí v něčem liší. Komponent *vrhunac* je metaforou úspěchu, vlastní zeměpisné jméno *Palestina* představuje v parémii *svi putevi vode u Palestinu, nijedan iz nje* autorský aktualizací substituent za automatizovaný komponent *Rim*.

XI.2. Závěrečné vyhodnocení poměrů identičnosti

V níže uvedené tabulce jsou přehledně zpracovány údaje spojené s koeficientem identičnosti ze všech 14 identifikovaných frazeotvorných bází. Sloupec „Poměry koeficientů“ udává všechny získané poměry tak, jak byly vypočteny v rámci jednotlivých kapitol. Připomínáme, že hodnotou 1 byl klasifikován *identický* překladový ekvivalent, hodnotou 2 *téměř identický*, hodnotou 3 *zčásti identický*, hodnotou 4 *neidentický* a hodnotou 5 *nefrazeologický* překlad. Srbské originálové frazémy měly formálně přiděleny statisticky logickou konstantní hodnotu 1. Součtem hodnot jednotlivých frazémů v rámci příslušné třídy a jeho vydělením počtem jednotek dané třídy jsme získali hodnotu, která reprezentuje tzv. koeficient identičnosti určitého překladového ekvivalentu pro danou frazeotvornou bázi. Další tři sloupce – „Rozdíly koeficientů“ – uvádějí výši rozdílu českého koeficientu vzhledem k srbské konstantě (druhý sloupec), bulharského koeficientu vzhledem k srbské konstantě (třetí sloupec) a českého koeficientu vzhledem k bulharskému koeficientu (poslední sloupec). Rozdíl hodnot u poměrů vůči srbské konstantě představuje – až na jeden případ – škálu vzdálení se od stupně „identický“ směrem k „téměř identický“ (+0,1 až +1,0), „zčásti identický“ (+1,1 až +2,0) nebo „neidentický“ (+2,1 až +3,0). Vyšší rozdíly zaznamenány nebyly. Rozdíl hodnot u poměru českého a bulharského koeficientu informuje 1. jednak o tom, do jaké míry jsou si koeficienty obou překladů blízké nebo naopak vzdálené (totožný koeficient značící rovnost dává hodnotu 0), a 2. o tom, zda jsou české překladové ekvivalenty v souhrnu vzdálenější

ší od ideální hodnoty 1 než překladové ekvivalenty bulharské (v takovém případě je u hodnoty znaménko „+“), anebo zda jsou v souhrnu této ideální hodnotě bližší (v takovém případě je u hodnoty znaménko „-“).

Frazeotvorná báze	Poměry koeficientů srb. : čes. : bulh.	Rozdíl koeficientů čes. × srb.	Rozdíl koeficientů bulh. × srb.	Rozdíl koeficientů čes. × bulh.
Člověk, lidské tělo	1,0 : 2,28 : 1,96	+1,28	+0,96	+0,32
Fauna	1,0 : 1,20 : 1,10	+0,20	+0,10	+0,10
Flóra	1,0 : 1,83 : 1,17	+0,83	+0,17	+0,66
Neživá příroda	1,0 : 1,58 : 1,17	+0,58	+0,17	+0,41
Mytologie, nadpřirozeno	1,0 : 2,00 : 1,55	+1,00	+0,55	+0,45
Život, smrt	1,0 : 1,50 : 2,00	+0,50	+1,00	-0,50
Čas, denní/roční období ap.	1,0 : 2,21 : 1,36	+1,21	+0,36	+0,85
Numeralia, počet, míra ap.	1,0 : 2,33 : 2,33	+1,33	+1,33	0
Geografie	1,0 : 1,25 : 1,00	+0,25	0	+0,25
Práce, obchod	1,0 : 3,50 : 2,25	+2,50	+1,25	+1,25
Potraviny	1,0 : 2,29 : 1,29	+1,29	+0,29	+1,00
Nejrůznější předměty a věci	1,0 : 1,77 : 1,77	+0,77	+0,77	0
Vojenství, fyzický boj	1,0 : 2,00 : 1,50	+1,00	+0,50	+0,50
Hra, závod, soutěž	1,0 : 1,67 : 1,67	+0,67	+0,67	0
CELKEM	1,0 : 1,96 : 1,58	+0,96	+0,58	+0,38

Poměry koeficientů:

Na základě získaných výsledků můžeme učinit tyto závěry:

1. Bulharské překladové ekvivalenty jsou svou strukturou většinou blíže srbskému originálu než ekvivalenty české – tak tomu bylo v 10 případech ze 14. Plné totožnosti se srbským originálem bylo dosaženo u báze „geografie“ (je to jediný případ ovlivněný ale do značné míry nízkým počtem shromážděných jednotek z této sféry, který nám tento zajímavý údaj v jistém smyslu zkresluje). Velice blízko rovnosti byly též frazémy z báze „fauna“, tento údaj je pro nás s ohledem na vyšší shromážděný počet jednotek výmluvnější. České překladové ekvivalenty se co do identity originálu nejvíce přiblížily rovněž v bázích „fauna“ a „geografie“, s tím ovšem rozdílem, že v prvním případě o hodnotu 0,05 více než v druhém. Pozoruhodné koeficienty u báze „fauna“ byly – jak jsme již řekli v rámci shrnutí příslušné kapitoly – dosaženy především díky tomu, že téměř polovina shromážděných jednotek představovala autorské aktualizace, které překladatelky pokaždé v podstatě důsledně ctily. Druhý faktor, který tu sehrál svou důležitou roli, je podle nás i ten, že daný typ frazémů v sobě uchovává velice podobné lidské zkušenosti, které mají všeobecnou platnost – člověk má s živou přírodou stejné nebo velmi podobné zkušenosti bez ohledu na to, k jakému etniku či národu patří; podmínkou je

přirozeně analogické životní prostředí (klimatické pásmo, krajinný typ, živočišné druhy apod.), což je v našem případě (Evropa střední, resp. jihovýchodní) v zásadě splněno.

2. Podíváme-li se nyní na ty frazeotvorné báze, kde koeficienty překladových ekvivalentů vykazaly nejvyšší hodnotu, tak české i bulharské ekvivalenty se tu opět shodují. Výrazně nejvyššího koeficientu dosáhly české překlady v rámci báze „práce, obchod“. Byl to jediný případ, kdy údaj překročil hodnotu 3 a ocitl se tak na škále mezi stupni „téměř identické“ a „zčásti identické“ přesně uprostřed, tj. s hodnotou 3,50. Tak výraznou odchylku způsobil především fakt, že čeština nemá ve svém rejstříku strukturně analogické frazémy obsahující substantivum *práce* v takové míře, jako je tomu u srbštiny, ale i bulharštiny. Všechny ostatní vyšší hodnoty nepřesáhly 2,33, což je druhý nejvyšší dosažený údaj a týká se českých i bulharských ekvivalentů z báze „numeralia, počet, míra apod.“ Pro bulharštinu je to vůbec nejvyšší koeficient, báze „práce, obchod“ s koeficientem 2,25 je až na druhém místě.

Výsledky popsané v předchozích bodech dobře ilustrují též údaje ve druhém a třetím sloupci tabulky – **Rozdíly koeficientů čeština × srbština a bulharština × srbština.**

Rozdíly koeficientů čeština × bulharština:

Na základě získaných výsledků můžeme učinit tyto závěry:

Česká a bulharská řešení překladu srbských frazémů vykazala shodu co do míry identičnosti hned ve třech případech: u frazeotvornýchází „numeralia, počet, míra apod.“, „nejrůznější předměty a věci“ a „hra, závod, soutěž“ (rozdíl koeficientů je 0). Výrazně blízká byla též u báze „fauna“, kde je rozdíl koeficientů +0,1. Nejvyšší rozdíl byl zjištěn uází „potraviny“ (+1,0) a „práce, obchod“ (+1,25), kde české překlady vždy vykazaly o jeden celý stupeň vyšší koeficient než bulharské.

V souhrnu všech koeficientů identičnosti jsme získali poměr 1,0 : 1,96 : 1,58, což znamená, že bulharské překlady se v průměru nacházejí přibližně uprostřed mezi stupni „identické“ a „téměř identické“ (s výkyvem 0,08 směrem k druhému stupni), kdežto české překlady fakticky zauímají pozici na stupni „téměř identické“. Získaný výsledek by mohl svádět ke zjednodušujícímu závěru, že bulharská frazeologie má k srbské blíže než česká. Do jisté míry je to hypotéza oprávněná, ovšem nesmíme zapomínat na skutečnost, že získané výsledky jsou ovlivněné subjektivní volbou adekvátních jazykových prostředků ze strany překladatele, který má v případě překladu frazeologie vždy minimálně dvě možnosti: frazém buď přeložit sémanticky odpovídajícím frazémem, anebo jej opsat. V případě první možnosti pak může volit – pokud to kontext a frazeologický potenciál jazyka překladu připouštějí – z více frazeologických jednotek. Ne vždy přitom musí volit takovou jednotku, která je po formální stránce originálu nejbliže. Výsledný překladový ekvivalent tak mnohdy bývá zcela vědomou volbou překladatele, rezultat jeho restriktivního přístupu. V případě konfrontace dvou překladatelských postupů,

kdy jeden se z formálního hlediska více drží originálu, kdežto druhý je v hledání adekvátních překladatelských řešení poněkud odvážnější, může dojít k tomu, že výsledek nebude odrážet v celé šíři potenciál analyzovaného jazyka, a bude tedy z hlediska údajů o míře identičnosti těch kterých jazykových prostředků do jisté míry zkreslený. Takto je nutno interpretovat i naše výsledky – ty sice mohou hodně napovídat o poměru tří analyzovaných geneticky příbuzných jazyků a jejich frazeologii, ale nelze je vnímat jako beze zbytku objektivní ani vyčerpávající. Pro lepší obrázek by v takto pojaté analýze bylo jistě výhodnější konfrontovat větší množství překladů v rámci jednoho jazyka. U námi zvolených děl by to bylo možné pouze v případě Mostu na Drině – tento román byl jak do češtiny, tak i do bulharštiny přeložen již dvakrát (viz úvodní kapitola).

XI.3. Závěrečné vyhodnocení aktualizací a nevhodných překladatelských řešení

Z celkového počtu 195 srbských frazémů jsme identifikovali celkem **39 autorských aktualizací** (20%) – 11 Andrićových a 28 Pavićových.

Sémantický posun jsme zaznamenali v **5** případech – výhradně u **českých** překladů. Ve **4** případech se jednalo o řešení **S. Sýkorové** při překladu Chazarského slovníku, v **1** jsme tento typ posunu identifikovali u **M. Nedvědové** při překladu Mostu na Drině. V prvním případě považujeme za vůči originálu sémanticky aktualizované výrazy *pěkná kurvárna* za orig. *pičkin dim*, *stejný metr neměří všem stejně* za orig. *iz istog čanka ko sit, ko gladan, proměnit se v kámen* za orig. *biti kao kamenom pogoděn a hříšné peníze* za orig. *paprena cena*. Ve druhém případě jsme zaznamenali sémantický posun u výrazu *v jejich rukách se peníze převalují jako rtuť* za orig. *u njihovim rukama poigrava novac kao živa*.

Stylistický posun jsme zaznamenali v **12 českých** a rovněž v **12 bulharských** případech. Ve většině případů zvolené řešení – ať už bylo idiomatičtější nebo neidiomatičtější – znamenalo ztrátu nebo alespoň výrazné oslabení expresivity. Takto např. u ekvivalentů **S. Sýkorové** *na první pohled za padati u oči, brát si někoho na starost za uzimati nekoga na svoju dušu, nebýt pod tak bdělým dohledem za gledati nekome kroz prste* nebo *klidně za mirne duše*, u ekvivalentů **M. Nedvědové** *mluvit, co se komu zachce za govoriti što srce želi* nebo *nalézat jinou inspiraci za nalaziti drugu hranu*. Z bulharských ekvivalentů je to např. vícero řešení **Ch. Vasilevové** – *točno sášt za u dlaku isti, dim za pičkin dim, bez usilie za bez po muke, visoka cena za paprena cena* nebo *da zabludja njakogo za voditi za mindušu nekoga*. U **L. Kackovové** vykazují sledovaný posun ekvivalenty *kato obchvanati ot rodilni māki za kao da se cepa materica* nebo *taka njama da izleze ništo za jalova misao*. K zesílení expresivity naproti tomu došlo v případech řešení **M. Nedvědové** *zkoušet první krůčky za činiti prve korake* a *odbývat modlení na půl huby za učiti sa pola srca*. Specifický případ nere-

spektování rytmu a rýmu originálu jsme zaznamenali u překladu **Ch. Vasilevové** *jasnovidcitate kato sa po-malko, i chljabăt šte e po-malko* za *gde je manje zduha, tu je manje kruha*. O rým toto autorské přísloví přišlo i v jeho českém překladu **S. Sýkorové** *kde není zloducha, není ani chleba*, který proto rovněž považujeme za stylisticky ne zcela adekvátní.

Nevhodný ekvivalent jsme ze 390 překladových jednotek zaznamenali v 9 případech, což jsou pouhá 2,3%. Pouze 1 z nich představuje český překlad. Bulharská překladatelka M. Paviće **Ch. Vasilevová** zvolila podle našeho názoru nevhodný překlad v 5 případech, když *pičkin dim* přeložila jako *dim* (tabuizace orig. vulgarismu vedoucí k destrukci frazému a neprůhlednosti zvoleného řešení), *riknuti ko vo* jako *izreva kato vol* (nevhodné komparátum), *pojesti nešto kao jabuku* jako *da pogālna nešto kato jabálka* (nevhodné komparátum), *voditi mrtvu trku* jako *vodja bezmältno sästezanie* (neodpovídající sémantika nominálního syntagmatu) a *gde je manje zduha, tu je manje kruha* jako *jasnovidcitate kato sa po-malko, i chljabăt šte e po-malko* (především stylisticky nevhodné řešení). Bulharská překladatelka I. Andriće **L. Kackovová** zvolila podle našeho názoru nevhodný překlad ve 3 případech, když *glave na vama nema* přeložila jako *da znaete, če njamate glavi* (nevhodný doslovný překlad), *biti pun para kao šipak* jako *pälén sám s pari kato šipki* (nevhodný doslovný překlad) a *menjati se kao čarolijom* jako *promenjam se kato čarovnik* (nevhodné komparátum). Česká překladatelka M. Paviće **S. Sýkorová** zvolila podle našeho názoru nevhodný překlad v 1 případě, když *riknuti ko vo* přeložila jako *zařvat jako vůl* (nevhodné komparátum). Pouze mezi shromážděnými překladovými ekvivalenty české překladatelky I. Andriće **M. Nedvědové** jsme nezaznamenali **žádný** frazém nebo jiný způsob řešení, který bychom mohli označit jako nevhodný.